En zulke vreemdelingen, die in de vergadering der gemeente van Christus komen, mogen daarom niet worden geweerd. Integendeel, uit stegen en heggen moet gij ze roepen en brengen. Maar aan de tafel des Heeren, waar enkel de *geloovigen* aanzitten, behoort voor een vuil mensch *geen* plaats te zijn, want een vuil mensch moet zich bekeeren. Een vuile, vieze geloovige, dat mag niet. Bij het huisbezoek ware het ook goed, dat de opzieners de zonde der vuilheid, waar zij die vinden, ruiterlijk veroordeelen, door eens heen te gaan met te zeggen, dat hier Christus niet als Koning erkend wordt, of door althans in die vuilheid of slordigheid niet te gaan zitten, maar kort staande hun vermaning uit te spreken. Ook in de catechisatie worde de onbeschaamde vuilheid niet toegelaten. In uw huis zendt gij ook uw jongen van tafel, die zijn handen niet eerst waschte. Zoo mag en moet ook de gemeente van Christus, waar de broederschap beleden wordt, ook eischen *alles, wat rein is.*

En wat we hier nu in het bijzonder zeggen wilden?

Of we er om heen draaien?

Eigenlijk ja.

Want het is ons te walgelijk, te beschamend, dat wij het zeggen moeten.

Maar *het moet.* Want al moest het geregde genoeg zijn, de ervaring leert, dat het zelfs voor sommigen van wie gij het allerminst verwachten zoudt, *niet* genoeg is. Elk weet, dat wij het kerkgebouw niet vereeren; wij noemen het zelfs niet »bedehuis." Het is voor ons eenvoudig een *huis;* niets meer; een *gebouw*, dat de gemeente van Christus gebruikt; niets anders. Voor de *gemeente* hebben wij eerbied, om den Heiligen Geest, die in haar woont. Zij is ons de tempel Gods. Maar voor het gebouw hebben wij niet meer eerbied dan voor elk ander gebouw. Wij waardeeren het gebied van Gods *schepping*, van zijn *aarde*, en daarom ook geven we aan *elk* gebouw zijn eisch. En voorts laten we dien eisch gelden naar het *eerwaardig gebruik*, waartoe een gebouw dient. Daarom vorderen wij voor het gebouw, dat de gemeente gebruikt, een plaats aan den weg, een *ereplaats*. Wij vorderen voor dat kerkgebouw een waardigen, een edelen *vorm*, waarin de kunst de gedachte, niet, van een tempel, maar van een gebouw tot gebruik der gemeente Gods uitspreekt. Wij vorderen *zorg* voor dit gebouw. Wij vorderen, naar ons beginsel, ieders *vaste* geldelijke bijdrage voor de stoffelijke behoeften der kerk. Wij vorderen, dat de zorg voor het huis der gemeente niet minder zal zijn dan die voor *eigen* huis. De gemeente behoort *inkomsten* te hebben, ook voor haar huis. En als wij die eischen zoo hoog stellen, dan staan wij niet toe, daarin voor weelderig of roekeloos gehouden te worden, maar wij leeren, met de hand op het Woord, dat er meer en rijker zegen zou zijn in uw huizen, wanneer er *guller, edeler opvatting* werd voortgeplant onder de geloovigen voor de huishouding en het huis der gemeente van Christus. Niet langer mogen de middelen van bestaan der gemeente in *collecten* of *zitplaatsenhuur* gezocht worden, waardoor de gemeente tot een behoeftige of tot een huisbewaarster wordt verlaagd en straks de dienaar des Woords als een schouwburg-ondernemer wordt vernederd, om voor zijn brood de kerk vol te preeken, de plaatsen duur te preeken, en de collectezak zelfs niet alleen door de preek, maar door vragen en bedelen vol te praten. Daarmee is het *Zaaibod* voltooid en de eere der gemeente van Christus smadelijk weggevoerd. Neen, naar de wet der reinheid in handel en wandel moet ieder geloovige zijn deel in de gemeente inbrengen, een *vaste, bijdrage voor de huishouding der gemeente* afzonderen naardat hij welvaren heeft. Indien dit in de gehoorzaamheid des Heeren geschiedde, zonder uitzondering dan van den arme alleen, er zou ook in de sociale, en waarom niet in de geestelijke positie van uw ieders eigen huis, een zegen gevonden en vermenigvuldigd worden *naar de beloftе des Heeren.*

Maar nu ten slotte: hoe moeten de geloovigen nu *in* hun kerkgebouw verkeeren?

Het moet daarbinnen zijn als buiten: een *tweebeeld*, een *voorbeeld* voor het leven. Eere aan die broeders en zusters, die zorgen voor vloeren en gangen en wanden en zitplaatsen, naar den regel »alles, wat rein is." Wij prijzen hen, als we zien, hoe niet maar met den langen stoffer, neen, ook met den schrobber en op de knieën in het kerkgebouw gewerkt wordt tot de reinheid u tegen blinkt. Het is Gode tot eere, het is ten sieraad der gemeente om Christus wil.

. . . . . Maar wat dan te zeggen van beljders, die, met den zakdoek in den zak, onder de preek door, soms vlak voor de oogen van den prediker, tot walging van anderen, op de schandelijkste wijze den vloer bespuwen, hun vuil uitwerpen, om het anderen te laten schoonmaken?

Wat er van te zeggen?

Is het niet te vuil, om te bespreken? Zullen we zulke menschen leeren, hoe ze hun zakdoek gebruiken moeten? Hoe ze in eens anders huis zich gedragen moeten?

Doen ze zoo ook thuis?

Dan zijn het vuile menschen.

Wij dachten dat zulke dingen alleen in den kroeg voorkwamen, omdat daar de duivel woont.

Meer zeggen we er niet van.

Of het genoeg zal zijn?

Och, is er één, die niet hoort, laten anderen zulken dan in het kerkgebouw eens *aanstoten* en hun die vuilheid *verbieden.*

Vinde dit woord, waar het nog noodig mocht zijn, ingang.

Het Calvinisme heeft in het huislijk leven de *zindelijkheid* haar triomf doen vieren.

Blinke die ook in het sobere, eenvoudige Gereformeerde bedehuis.

Officieele Berichten.

Met verkorting uit het Kerkblad van 12 Februari.

ACTA DER GENERALE SYNODE.

Ondergeteekenden, die in de jongste Generale Synode zitting hadden in het Moderamen en benoemd werden tot bezorging der *Acta*, kunnen bij dezen mededeelen, dat de *Acta* de vorige week gereed gekomen zijn, en dat aan elke kerk een exemplaar daarvan gezonden is. Indien een kerkeraad er geen mocht hebben ontvangen, hij hebbe de goedheid zich te wenden tot de uitgevende Firma D. Donner te Leiden. Naar het door de Synode van Middelburg bepaalde zullen de kosten door de gezamenlijke kerken worden gedragen, en dies omgeslagen naar den maatstaf, daarvoor vastgesteld en in de *Acta* zelve te vinden. Mededeelingen van het bedrag voor de gezamenlijke kerken van elke Provincie zal geschieden door den derden ondergeteekende.

W. J. de Haas,
H. Hoekstra,
Js. van der Linden,
B. van Schelven.

5 Februari 1897.

Voor Kinderen.

EEN GROOTE VERANDERING.

IV.

Een paar maanden na de treurige ontdekking door vader Smith gedaan, vinden we Walter niet meer tehuis. Hij is door vader in de leer gedaan bij een tuinman. Dit was nu wel nog minder naar den zin van den knaap, maar de herbergier redeneerde zoo: Mijn zoon moet toch, als 't even kan, mettertijd mijn helper en opvolger worden. En al moet ik hem in zijn en mijn belang ver van huis zenden, toch wil ik die gedachten aan de zee uit zijn hoofd hebben. Daarom zal ik een landman van hem maken. Tegen den tijd dat hij dan weer bij mij komt is het varen wel uit zijn gedachten.

Dat was voor Walter een groote verandering, te meer daar er nog een andere bijkwam. Vader en moeder begrepen terecht dat, als hij telkens thuis kwam, de jongen toch weer veel hooren en leeren zou, dat hun niet beviel. Dat is nu eenmaal in een kroeg onvermijdelijk, en alleen reeds een reden om er niet te komen. Nu werd natuurlijk bij den tuinman niet met lamplicht gewerkt, en scheide men met donker uit. Om nu te voorkomen, dat de jongen dan naar huis ging, was hij met aller goedvinden, ook zijn eigen, bij grootmoeder in de kost besteed. »Die is toch fijn", zei Smith tot zijn vrouw, »en kan van den deugniet nog wat goeds maken." Want het ging den herbergier als het met vele menschen gaat. Ze hebben wel een hekel aan de »fijnen", maar kunnen hen toch niet missen.

Voor Walter was de verandering, als ik zei, heel groot. Hij moest nu vroeg opstaan, maar ging ook vrij wat vroeger ter rust dan anders. Van zich vervelen was over dag geen sprake meer. Zoolang het licht was werd er gewerkt, geplant, gezaaid, gesnoeid, gewied en wat niet al meer. En als men dan aan tafel ging had ieder gezonden honger. De jongen vond eerst dat leven wel vreemd, doch spoedig beviel 't hem toch beter dan in de herberg, waar het vooral 's avonds zoo benauwd en smokerig kon zijn, dat er wel een dikke mist scheen te hangen, zoodat de gasten soms in dubbelen zin beneveld waren. In grootmoeders huis was 't natuurlijk heel anders en wel zoo prettig. Toch kwam telkens de gedachte aan de zee en aan varen bij Walter weer boven, en dacht hij bij zichzelf: tuinman wil ik toch niet worden. Dat vak was hem te kalm; hij had soms wel over de schutting willen springen, om het bosch in te gaan, en hij was nooit blijder, dan wanneer hij eens een dag met de kar mocht rijden.

Intusschen bracht dit andere leven Walter ook nog een anderen zegen, dan dat hij niet meer in de herberg kwam. Als hij nu des avonds vermoeid huiswaarts keerde, werd hij niet verwelkomd met een dronkemanslied, maar hoorde hij meermalen, zoodra als hij het tuintje doorging, grootmoeder een lied zingen ter eere van God. En dat klonk, al was er fluit noch orgel bij, recht schoon. Kwam Walter binnen, dan werd hij hartelijk ontvangen, zijn eten stond klaar en daarna kon hij te bed gaan of nog wat opblijven. Veelal deed hij het laatste en las dan grootmoeder wat voor uit haar Bijbel of uit enkele boeken die zij had. Dikwijls echter ging het ook andersom, en was de oude vrouw aan het woord, terwijl Walter luisterde als zij met hem sprak uit het Woord Gods, en hem wees op den Heere Christus, die gekomen is om te zoeken en zalig te maken wat verloren was. Als de meester eens over zulke dingen sprak, had Walter zich altijd verveeld, en onderwijl aan velerlei andere dingen gedacht. Maar naar grootmoeder luisterde hij altijd. Misschien deed zij het *nog* mooier dan de meester. Maar 't kan ook wel gekomen zijn, doordat kleinzoon en grootmoeder elkaâr liefhadden. Want men leert nooit beter, dan van iemand dien men lief heeft.

Zoo werd dan, onder des Heeren bestuur, meer en meer in Walters hart het goede zaad gestrooid, dat anders allicht weer door de vogels zou zijn weggepikt. Walter gewendde er aan als hij opstond of als hij rusten ging den Heere te bidden en te danken, al deed hij 't nog maar omdat grootmoe het graag had. Ook ging hij nu des Zondags geregeld met haar naar de kerk, al was dit een heel eind loopens voor de oude vrouw. Doch haar kleinzoon was sterk en kon haar steunen, gelijk hij ook heel gaarne deed. Wel was het kerkgebouw veel minder fraai dan dat, waar Walter vroeger een enkelen keer was geweest, en droeg ook de prediker een eenvoudig gewaad, net als bij ons, en minder mooi dan in de bisschoppelijke kerk, maar dit deed er niets toe. Wat Walter hoorde kon hij, als hij luisterde, *begrijpen*, en daarop kwam het aan.

Zoo ging het een geruimen tijd vrij goed. De tuinman was over zijn knecht tevreden, en ook grootmoeder kon niet anders getuigen, dan dat Walter een vriendelijke jongen was, waar best mee viel om te gaan. Wel bleef hij zijn wilden aard behouden en werden er soms grappen met andere tuinmansjongens uitgehaald, doch ten eerste was er niet heel veel tijd voor, en ten tweede was er in het vrije veld alle gelegenheid tot vermaak zonder dat iemand er last van had.

Toen dan ook vader en moeder Smith na een paar maanden eens hooren gingen, hoe hun zoon het maakte, zeiden én de tuinman én grootmoeder 't zelfde. Zij waren volkomen tevreden. Walter kreeg een prijsje van vader, die er tevens bijvoegde: »Als 't nu zoo voortgaat, kom je spoedig weer bij ons, en mag je mij weer helpen." Doch bij deze woorden zette Walter een lang gezicht. En toen moeder hem vroeg, of hij dan niet weer verlangde thuis te komen, was het antwoord: »O ja, moeder, maar ik wou toch veel liever naar zee."

»Maar jongen, stel dat toch uit je hoofd" sprak vader, dien dit erg tegenviel. Wat kan je meer verlangen. Je hebt het immers goed bij ons, en zult mettertijd een man van geld worden. Je bent nu toch oud genoeg om dat te begrijpen."

»Ja maar vader" was 't antwoord, »ik wou liever varen. Dat hebt u toch ook gedaan . . . ."

»Ja, maar ik heb er mijn bekomst van."

»Ik zal heel goed oppassen", zei Walter weer; »toe vader, laat mij naar zee gaan. Al mag ik maar één reis doen."

Dit was een leelijke streep door de rekening van den herbergier. Hij wist heel goed, dat het niet bij een reis zou blijven en zei dus geen »ja". Alleen beloofde hij er met grootmoeder over te zullen spreken.

Doch toen vader en moeder weer op weg naar huis waren, zei de eerste tot de laatste: »Hoor eens, vrouw, daar komt niets van. De jongen verschopt zijn eigen geluk. Het gaat niet. Had ik *nog* een zoon, dan was 't wat anders." En moeder wist niets daartegen in te brengen.

Doch ook Walter zei bij 't naar bed gaan tot zichzelf: »Ze mogen praten wat ze willen, ik doe het toch niet. Ik wil naar zee. En ik zal wel zóó lang praten tot grootmoeder het goedvindt. Dan zullen vader en moeder ook wel niet langer neen zeggen."

AAN VRAGERS.

De eerste vraag van onze lezeres L. J. R. te D. luidt:

»Wanneer ik lees van de Zeventigen, (immers overzetters der Heilige Schrift) zonde ik zoo gaarne weten, en zeker velen met mij, in welken tijd, en in welk land of stad, deze geleerden dien arbeid hebben verricht."

Twee en een halve eeuw vóór Christus regeerde over Egypte koning Ptolomeus Philadelphus. Deze was een liefhebber van de wetenschap en had te Alexandrie een boekenverzameling van 400.000 boekrollen. Nu wilde deze koning ook de Heilige boeken der Joden (het Oude Testament) bezitten, en wel in het Grieksch, dat hij verstond. Daar nu die boeken alleen in 't Hebreeuwsch bestonden, werden zij, zoo vertelt de Joodsche geschiedschrijver Josephus, door 72 Joodsche geleerden in 't Grieksch vertaald. Naar die *zeventig* in een rond getal heet de vertaling dan ook de *Septuaginta* (d. i. *zeventig*). Josephus vertelt dat elk afzonderlijk werkte, en toch alle vertalingen ten slotte volkomen gelijk waren. Maar dat is, om redenen te veel om te noemen, eenvoudig een fabeltje. Zelfs is zeer onzeker, of er wel 70 personen aan gewerkt hebben.

Maar hoe 't zij, die vertaling was een goed stuk werk en in vele opzichten te loven. Vooral diende zij om de buitenlandsche Joden, die meer en meer hun oude taal verleerden in staat te stellen, de Schriften te lezen. Evenzoo konden nu de heidenen, die geen Hebreeuwsch verstonden, met de goede woorden Gods bekend worden. Als in het Nieuwe Testament teksten uit het Oude worden aangehaald, dan is dit veelal uit de vertaling der zeventig, een bewijs dat hun werk veel gebruikt werd. Ook de Christenen gebruikten later deze vertaling veel, en hebben haar verbeterd.

Over de tweede vraag onzer lezeres een volgend maal. Er is nu geen plaats meer.

Hoogenbirk.

INGEZONDEN STUKKEN.

(Buiten verantwoordelijkheid van de Redactie.)

Onze Catechisatie.

Opmerkelijk is het, dat men bij zoovele leden onzer Geref. kerken, die zelfs jaren ter catechisatie gegaan hebben, soms reeds belijdenis des geloofs hebben afgelegd, dikwijls nog zoo weinig kennis ontwaart van onze Gereformeerde leer, van onze stellige waarheden. Op verschillende plaatsen heb ik zulks opgemerkt, en met dezen of genen broeder er eens over sprekende, kreeg ik soms ten antwoord: »Dat is eene vrij algemeene kwaal." Onwillekeurig drong zich daarom de vraag bij mij op, wat daarvan toch wel de oorzaak mocht zijn. Het gaat immers niet aan, om zulks telkens maar op rekening te schrijven van een min ontwikkeld geheugen, daar het verschijnsel ook kan worden waargenomen bij personen, die in andere zaken tamelijk scherp zijn. De leerstof is natuurlijk goed; en we mogen verwachten, dat de Dienaren, die het onderwijs geven, die stof ook machtig zijn. Daarom wil het ons voorkomen, dat de oorzaak eene andere is, nl. *de methode.* De beste spijzen kunnen door den kook bedorven worden en de uitnemendste medicijnen kunnen door verkeerd toedienen hare verlangde uitwerking missen. Alzoo ook hier. Door eene verkeerde manier van onderwijzen wordt de verlangde vrucht gemist. Men houdt nog altijd vast aan de aloude benaming *catechiseeren*, doch ik geloof, indien ons catechetisch onderwijs altijd was, wat door dien naam wordt uitgedrukt, dat we stellig betere, meer blijvende vruchten zouden zien.

Ik herinner mij nog best uit mijn schooljaren, hoe dreigend meesters vinger omhoog kwam, als er iemand aan zijn buurman, die niet vlug in 't antwoorden was, iets *vóórzei*, en er was bijna geen strafwaardiger overtreding van de wetten, die bij het onderwijs golden, dan *dit zien.* In beide gevallen dezelfde zonde, eerst negatief en dan positief optredend. Nooit heb ik iemand, die zich daaraan schuldig maakte, een bol zien worden. Gedachtig hieraan, vroeg ik mijzelven af: Kan dat kwaad ook op onze catechisatie schuilen? Als het onderwijs goed catechetisch is, zal daarvoor weinig gevaar zijn. Evenwel geloot ik, dat het soms inderdaad wel het geval is. Vele leeraars zijn te gauw klaar met hunne leerlingen iets vóór te zeggen. Als een antwoord wat vast zit (hier wordt geen van buiten geleerd antwoord bedoeld) gaat men het zelf maar zeggen en beredeneeren voor al de catechisanten te gelijk. Nog erger wordt het, als er bijna in 't geheel geen vragen worden gedaan, maar wanneer de leeraar eenvoudig een soort dogmatisch betoog of geschiedkundige verhandeling houdt, waarbij al het bijzondere voor de leerlingen is gelegen in een blik, die hen respectievelijk van den spreker ten deel valt. In 't eind denkt men dan, dat ze 't hebben gesnapt, terwijl veelal het meeste hen is ontsnapt. Zoo vergt men te veel van de leerlingen, want ik heb wel eens gehoord, dat studenten de dictaten der professoren *opschrijven* en later bestudeeren. Op het college is dan ook dicteeren en betoogen op zijn plaats. Op de catechisatie moet echter gecatechiseerd worden en ook volstrekt niet geprekt. Dat hoort op den kansel.

Ook al laat men de vragen en antwoorden goed van buiten leeren en opreggen, dan is dit nog maar half. De hoofdzaak is toch, dat de leeraar wete of de leerlingen, hetgeen ze leerden, *begrepen* hebben. Dat nu kan hij te weten komen, door naar aanleiding van het geleerde vragen te doen. En dan niet, als een vraag wat moeilijk is voor een der leerlingen, terstond »die daar volgt", en nog minder het antwoord zelf gegeven. Zoo ergens dan geldt hier: »Haast u langzaam". Neen, dan eerst de vraag eens iets vereenvoudigd, of omgezet. Er moet zijn een afdalen naar de krachten der leerlingen. Dan kan men weer opklimmen en zoo den leerling zelf het begeerde antwoord leeren vinden. Zulks vergeet hij niet gemakkelijk weer. Langs dezen weg leert hij zelf denken en zoolang een ander dat voor hem doet, komt er niets van terecht. Bij deze wijze van doen komt er vanzelf meer lust en opgewektheid, en bij leeraar en leerlingen meer een mishagen, dan een behagen in den vacantietijd. Ofschoon er hoegenaamd geene persoonlijke antecedenten in 't spel zijn, maar alleen het algemeen welzijn der kerken door mij beoogd wordt, weet ik niet M. de R. of ik ook te veel gezegd heb. Mijne overtuiging is echter, dat voor de verstandelijke ontwikkeling der gemeenteleden, de catechisatie hooger staat dan de prediking, zonder deze laatste gering te schatten. Daarom moet die catechisatie zoo goed mogelijk zijn.

Wij zouden wel eens willen vragen, of onze jeugdige Dienaren des Woords, vóór zij de kerken gaan dienen, ook wel eens catechiseeren, en of zulks dan geschiedt onder toezicht van een practisch deskundige? Ook al wordt de leervorm bestudeerd, dan is dat nog geen zelf onderwijs geven. Ik durf haast niet denken, dat de catechisatie zóó gering wordt geschat, dat voor het geven van dat onderwijs geen voorbereiding wordt noodig gekeurd. Men denkt toch niet: Als de dominé maar goed kan preeken, het catechiseeren komt vanzelf terecht. Dan waren die kerken, die meestal candidaten hebben, er waarlijk niet best aan toe. Ik zou het minstens even noodig oordeelen dat onze toekomstige Dienaren des Woords, zoo goed als in de practische *predikkunde*, zich onder goede leiding oefenden in de practische *catechiseerkunde.* Misschien heeft het zijn nut hierop eens de aandacht te vestigen. De zaak zelve toch is van het hoogste belang. Onze jeugd en jongelingschap zijn de hoop voor de toekomst. De strijd wordt al fijner en teller. En nu weet ik wel, dat Christus zijne kerk in stand houdt, en dat alle kracht en bekwaamheid in den strijd uit Hem is, doch op ons rust de dure roeping, om onze jongelingen en jongedochters, die over enkele jaren onze plaatsen innemen, zoodanig te vormen en op te leiden, dat ze onder Gods zegen bekwaam worden in het hanteeren van de wapenen, gevonden in het tuighuis »Gods Woord" en alzoo kloeke strijders en strijderessen worden onder de banier van Koning Jezus, voor de eere van onzen God.

W. (Fr.) v. d. P.

Gereformeerde Gezindheid.

Gereformeerde Kerken

Beroepen: Tzummarum c. a., S. Dwarshuis, te Oldemarkt. — Velp B, J. W. A. Notten, te Haarlem. — Purmerend, D. Bakker, te Broek op Langedijk. — Ooltgensplaat, C. J. van Binsbergen, te Loosduinen.

Nederlandsche Hervormde Kerk.

Beroepen: Dokkum, H. G. Oldeman, te Ouwerkerk in Duiveland. — Warfum c. a., O. Schriecke, te Enschedé. — Grootebals, J. de Visser, te Brakel. — Beerta en Rozendaal (N.-Br.), G. Nijhoff, cand. te Farmsum. — Zuilichem en Nieuwaal, J. C. S. Locher, te Birdaard. — Stavenisse, C. J. Warners, cand.

Aangenomen: Neede (cl. Zutphen), L. M. de Boer, te Britswerd en Wieuerd. — Bergumerheide (cl. Leeuwarden), A. Roodenburg, cand. te Hommerts. — Rozenburg (cl. Rotterdam), M. A. van Rhijn, te Wateringen. — Enter, G. Bruna H Mz., te Buurse. — Tubergen, J. van der Muelen, te Baarland c. a.

Bedankt: Holijsloot (cl. Edam), M. J. Beukenhorst, cand. te Utrecht. — Zoutelande (cl. Middelburg), A. Troelstra, cand. te Utrecht. — Ter Aa, S. H. Buitendijk, te IJselstein. — Loon op Zand, P. F. J. van der Plassche, te Gouderak. — Pernis, J. F. de Klerck, te Charlois c. a. — Ouddorp, C. Waardenburg Sz., te Goedereede. — Dokkum, H. G. Oldeman, te Ouwerkerk in Duivenland. — Cats, P. J. van der Muelen, te Baarland c. a. — Garrelsweer (Gr.), C. J. Veenhuijsen, te Meteren.

De Gereformeerde kerken A en B te Serooskerke (W.) zijn bij acte van besluit, door de kerkeraden opgemaakt, den 29en Januari j. l. ineengesmolten; welk besluit den 9en Februari door de kerken binnen de classis Middelburg werd bekrachtigd.

Advertentien.

Voor al de bewijzen van deelneming, ontvangen na het overlijden van hunne lieve Moeder, Mevr. de Wed^e.

J. J. A. PLOOS VAN AMSTEL—
Binkema te *Zwolle*,

betuigt de Familie PLOOS VAN AMSTEL haren hartelijken dank.

L. G. WEISZ & C°.,
Commissionairs in Effecten,
Prinsengracht bij de Prinsenstraat,
No. 157,
AMSTERDAM.

Verschenen bij den **Boekhandel**, voorheen HOVEKER & WORMSER, Amsterdam:

Dr. A. SCHREIBER,
HET WERK DER RIJNSCHE ZENDING
IN NEDERLANDSCH OOST-INDIË.
Met een woord vooraf van
J. P. G. WESTHOFF.
Met 29 Illustratiën.
Prijs f 0.30; per 100 exemplaren f 25.—.

Bij **W. VAN OOSTEN**, te **Maasland**, verscheen de **4de druk:**

HANDLEIDING
bij het onderzoek der Bijbelsche Geschiedenis,
door
J. LOCK.
Prijs. . . . . 25 Cent.
Na ontvangst van het bedrag wordt 1 Ex. **franco** toegezonden.

Heden verscheen:
ACTA
DER
GENERALE SYNODE van de GEREFORMEERDE KERKEN in NEDERLAND,
gehouden te Middelburg, van 11 Aug. tot 4 Sept. 1896.
Prijs f 2.25.
Leiden. D. DONNER.

Een flinke Leerling
gevraagd bij **J. VAN ZIJTVELD, Vleeschhouwer** en **Spekslager,** Lauwerecht 28, *Utrecht.*

TWEEDE DRUK:
De toekomst onzer Theol. School,
door Ds. A. LITTOOIJ.
Prijs 20 Cent.
A. D. LITTOOIJ Az., Uitgever te Middelburg.

Gereformeerd Gymnasium,
te Amsterdam.

Sedert de vorige opgave ontving de Vereeniging voor Voorbereidend Universitair Onderwijs te Amsterdam het volgende aan giften en jaarlijksche bijdragen:

Amsterdam, K. *f* 2; K. d. H. *f* 1; F. v. d. V. *f* 5; M. F. *f* 2.50; W. F. v. G. *f* 2; W. F. S. *f* 2.50; G. V. *f* 1; Mej. H. d. R. *f* 5; P. P. Jz. *f* 5; J. A. S. *f* 5; J. S. *f* 2.50; M. H. *f* 1; G. N. H. *f* 1; A. C. A. *f* 5; Wed. C. L. *f* 1; H. J. F. *f* 10; G. C. H. *f* 10; K. S. *f* 1; P. L. Wz. *f* 2.50; J. F. *f* 1; W. J. V. *f* 1; P. H. B. *f* 2.50; L. G. W. & Co. *f* 5; J. D. W. T. *f* 2.50; J. v. B. *f* 1; F. G. M. Pz. *f* 2.50; J. W. *f* 1. **Delft**, L. d. H. *f* 5; Ds. C. W. J. v. L. *f* 2. **Bodegraven**, F. t. K. *f* 1. **Delfshaven**, Ds. C. J. v. E. *f* 1. **Hattem**, Barse. v. W. *f* 5. **Apeldoorn**, F. F. d. B. *f* 3; I. C. C. *f* 2; G. K. *f* 1; Wed. J. J. V. *f* 1; Mej. M. H. *f* 2.50; N. N. *f* 1; J. B. *f* 1; H. v. d. H. *f* 1; A. V. *f* 2. **Barneveld**, J. M. *f* 1; P. J. A. v. W. *f* 1; G. R. Jr *f* 2; W. K. *f* 2.50; L. J. K. *f* 1; R. S. *f* 5; B. v. E. *f* 1; Ds. E. F. H. W. *f* 2.72; Wed. v. E. *f* 2.50; M. J. K. *f* 1; G. v. d. W. *f* 1; K. v. W. *f* 1; M. S. *f* 1. **Hillesluis**, A. v. d. S. *f* 1. **Kralingen**, G. J. v. L. *f* 1. **Oude Wetering**, Ds. J. B. *f* 1. **Hengelo**, Ds. P. Z. *f* 5. **Vlissingen**, C. v. H. Az. *f* 4 **Nieuw Lekkerland**, H. L. Hz. *f* 0.50; **Zeist**, P. R. *f* 2.50; Mevr. Wed. F. geb. H. *f* 5; W. v. d. W. *f* 1; H. G. V. *f* 0.50; J. v. Z. *f* 1; P. A. v. d. B. *f* 0.50; M. S. *f* 0.50; H. S. *f* 1; A. S. *f* 1; J. v. H. *f* 1; B. T. *f* 0.50; dames H. *f* 2.50; G. v. d. B. *f* 1; W. V. *f* 1; J. M. v. d. H. *f* 1; W. J. v. N. *f* 1; W. H. v. B. *f* 0.50; M. *f* 1. **Oosterbierum**, H. J. B. *f* 1. **'s Gravenhage**, Bar. M. *f* 5; Wed. D. D. *f* 5; Freule S. M. B. v. Y. *f* 2.50; Wed. v. d. V. G. *f* 2.50; D. K. *f* 1; Dz. W. D. *f* 2. **Heer-Hugowaard**, C. G. *f* 2; J. v. d. O. *f* 3; H. P. *f* 1; K. B. *f* 2. **Utrecht**, I. D. W. *f* 0.50; J. W. *f* 0.50; Mej. J. *f* 1; Mej. v. H. *f* 1; L. *f* 1; J. A. F. P. *f* 2; K. F. *f* 2.50; A. C. Y. *f* 1; G. R. *f* 1; J. v. V. *f* 1; Ds. M. J. B. *f* 2.50; Mej. A. F. *f* 1; v. D. *f* 1; J. J. B. *f* 1; J. J. B. Jr. *f* 1; D. M. v. D. *f* 0.50; C. v. L. *f* 1; N. N. *f* 1; Mevr. W. B. *f* 3; J. C. *f* 1; P. v. d. L. *f* 1; C. v. H. *f* 2; Mevr. v. A. *f* 2; W. v. D. *f* 1; N. N. *f* 0.50; J. S. *f* 0.50; J. J. v. N. *f* 1; D. R. *f* 0.50; W. S. *f* 1; A. A. S. *f* 1; N. N. *f* 1; F. v. d. W. *f* 1; N. N. *f* 1; D. R. *f* 5; L. L. v. B. *f* 3; T. K. *f* 1; J. M. H. *f* 2.50; J. H. v. d. H. *f* 1; Wed. R. *f* 0.50; A. v. O. *f* 2.50; L. S. *f* 1; Bar. S. v. d. O. *f* 2.50; G. V. *f* 0.50; G. v. W. *f* 1; M. v. W. *f* 0.50. **Loenen a. d. Vecht**, L. J. Jr. *f* 1; H. v. H. *f* 1; H. S. *f* 0.50; J. H. v. S. *f* 0.50; J. G. K. *f* 1; K. E. S. *f* 1; E. v. W. *f* 1; L. v. W. *f* 1; M. A. S. *f* 1. **Vreeland**, H. H. H. *f* 1; Jb. P. *f* 1; S. P. *f* 0.50; J. P. *f* 0.50; G. M. *f* 1; G. M. *f* 2.50; M. M. *f* 1; R. B. S. *f* 0.50; J. d. G. *f* 1; S. G. *f* 1; K. P. *f* 0.50; D. P. *f* 0.25; Wed. J. d. B. *f* 2.50. **Driebergen**, G. v. L. *f* 0.50; Wed. J. W. *f* 5; P. v. D. *f* 1; J. v. R. *f* 2; W. M. *f* 1; J. v. L. *f* 0.50; W. V. *f* 0.50; W. *f* 0.50; H. D. *f* 1; H. D. Pz. *f* 1; C. d. B. *f* 1; A. M. *f* 1; Ad. M. *f* 1; A. v. L. *f* 1; F. K. *f* 1; **Naaldwijk**, K. K. Az. *f* 0.50; G. H. H. *f* 0.50; D. V. *f* 1; J. K. *f* 1; K. S. *f* 2.50. **Veur**, G. d. W. *f* 5. **Loosduinen**, C. v. S. *f* 1; A. S. *f* 1. **Zaandam**, W. B. *f* 1; G. K. JBz. *f* 1; K. d. V. Cz. *f* 2.50; C. d. V. *f* 1; J. F. S. *f* 2.50; G. B. *f* 1. **Alkmaar**, J. A. B. *f* 2.50; W. B. *f* 1; C. B. *f* 2.50; C. P. *f* 2; J. S. *f* 1; G. T. *f* 0.50; J. S. Jz. *f* 2.50. **Hollo**, J. F. *f* 2.50. **Broek op Langendijk**, W. B. Jz. *f* 1; J. D. Wz. *f* 1; D. K. *f* 1; C. W. *f* 1; E. S. *f* 1; F. d. B. *f* 1; J. W. Kz. *f* 2; K. S. *f* 1. **St. Pancras**, J. G. *f* 2. **Ermelo**, H. K. IEz. *f* 2.50. **Dordrecht**, G. F. W. H. *f* 1; C. M. D. *f* 2.50; Mej. E. M. v. W. *f* 1; N. S. *f* 1; M. B. *f* 2; P. v. A. *f* 2; J. P. v. d. S. *f* 1; F. S. *f* 2; Mej. H. M. K. *f* 2; C. L. S. *f* 0.50; N. v. d. G. *f* 1; C. W. v. R. *f* 2.50. **Meppel**, J. J. B. *f* 1. **Amersfoort**, B. J. B. *f* 1; Wed. W. F. S. *f* 1; Wed. E. d. T. *f* 0.50; J. S. *f* 1; D. R. *f* 1; J. L. *f* 2.50; E. v. S. *f* 1; J. v. G. *f* 1; S. K. *f* 2.50; R. v. d. B. *f* 1; H. v. N. *f* 1; W. B. *f* 0.50; Wed. J. K. *f* 1; J. K. W. *f* 0.50; M. B. *f* 0.50; G. v. d. W. *f* 1. **Maartensdijk**, J. R. *f* 1.50; J. v. Z. *f* 1; W. v. V. *f* 1; L. v. V. *f* 1; M. R. *f* 1; B. J. G. *f* 1. **Tienhoven**, P. t. H. *f* 1.50; **Benschop**, F. K. *f* 0.50; H. v. I. *f* 0.50; T. R. *f* 1; A. v. V. *f* 1; J. R. *f* 0.50; T. B. *f* 1; E. B. *f* 0.50; J. H. *f* 0.50; Wed. H. S. *f* 0.50. **Nederhorst den Berg**, J. M. *f* 1. **Breukelen**, A. G. D. G. *f* 1; Mej. K. *f* 1; P. B. *f* 1; N. N. *f* 1; Mej. I. D. v. D. *f* 2; J. W. d. G. *f* 2.50. **Westbroek**, A. v. D. *f* 1; A. G. *f* 1; N. N. *f* 1; G. B. *f* 0.50. **de Bilt**, N. N. *f* 1; G. v. S. *f* 2.50. **Doorn**, G. v. S. *f* 1. **Werkhoven**, N. N. *f* 0.50; N. N. *f* 1. **Jutfaas**, K. d. W. *f* 1; A. v. O. *f* 1. **IJsselstein**, W. G. S. *f* 2; N. N. *f* 0.50; D. A. B. *f* 1. **Achttienhoven**, J. H. d. W. M. *f* 2.50; N. B. *f* 1.

P. VAN EIJK.
Firma JOHANNES KRAMER & Co.,
DAM 15—17, AMSTERDAM.

Koopen en verkoopen **EFFECTEN, diverse LOTEN** en vreemde **COUPONS.** Wisselen Gouden, Zilveren **MUNTEN** en vreemde Banknoten. Sluiten **PROLONGATIËN** en **BELEENINGEN.** Nemen gelden à **DEPOSITO** 1/2 pCt. onder de prolongatiekoers. Bedragen tot en met Duizend Gulden worden op vertoon terugbetaald.

EEUWFEEST MELANCHTHON.
1497 16 Februari 1897.

Bij den BOEKHANDEL, voorheen Höveker & Wormser, te Amsterdam, verscheen:

MAGISTER PHILIPPUS MELANCHTHON,
DOOR
J. P. G. WESTHOFF.
Met portret van Melanchthon.
Prijs *f* 1.20; in fraaien stempelband *f* 1.80.

ELECTRISCHE DRUKKERIJ, voorheen J. J. Arend & Zonen.